

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

§. 1. De Conclusionem in Causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

contra quem Præscriptio est completa, abstractendo, utrum ignorantia intervenierit vel non. Imò tota lex Præscriptionis utilisissima non obtineret finem suum, si ignorantibus concederetur restitutionem contra illam, cum nullus, nisi stultus sit vel extremæ negligentia, rem suam ab alio possideri & sic ulucapi scienter patitur, adeoque ferè nulla foret Præscriptio firma, & dominia rerum perpetuò fluctuant; præsertim cum Jura præsumant ignorantiam in dubio. Atque sic primum hodie decisum est & responsum à Facultate nostra Juridica, nempe 30. Martij 1718. Oppones. Sunt alia causa non tantæ, quanta est ignorantia, propter quas de Jure indulgetur Minoribus restitutioni; & Judex eam concedere saltem potest Majoribus per l. 1. ff. ex quib. caus. major. Accedit, quod æquitas videatur suadere, ut succurratur ignorantibus. 2. causæ, quas Jura approbant, vel æquitas non refragante Jure, probantur & mihi: sed ignorantiam nec Jura habent pro sufficienti causa pro restitutione contra Præscriptionem, sed potius excludunt, nec æquitas suadet; quia æquum non est, ut cum detrimento publicæ utilitatis Præscriptiones non sint firmæ, & sic nutrantur litibus, ac dominia rerum maneat incerta. Urgentibus illi, qui non potest agere, non currit Præscriptio, uti Ecclesiæ viduatæ suo Rectore &c. sed, qui ignorat, ubi res sua existat, non potest agere: ergo ignoranti non currit Præscriptio. 3. dist. Ma. qui non potest agere de Jure, quia ipsi nondum competit actio, vel qui laborat impedimento Juris, seu approbato à Jure. C. Ma. qui non potest agere de facto, quia non cognoscit jus suum, vel qui laborat impedimento non approbato à Jure. N. Ma. & sic dist. Ma. Conf.

TITULUS XXVII.

De Sententia & Re Judicata.

SUMMARIUM.

1. Conclusio in causa quid sit, & quomodo fiat.
2. Est necessaria in Proceſſu Oratorio.
3. Eius effectus.
4. Quæ & quotuplex sit Sententia.
5. Notabiles differentie inter sententiam Definitivam & Interlocutoriam.
6. Non omnis sententia injusta hoc ipso est invalida.
7. Requisita ad valorem sententiæ Definitivæ.
8. Cum quibus solemnitatibus ferenda sit.
9. Contra quem, & quando.
10. Effectus sententiæ Definitivæ.
11. Quid sit Res judicata.
12. Quarta 10. dies non appelletur, sententia transiit in rem judicatam.
13. Exceptis tamen quibusdam casibus.
14. Quomodo retractari debeat sententia, quæ non transiit in rem judicatam absolute, sed tantum conditionate.
15. Effectus rei judicatæ.
16. An res judicata proſit vel obſit etiam alijs.
17. An habeat locum etiam in foro conscientie.
18. Quid sit Executio.

22. Quid & quotuplex generis sint expensæ.
23. Judex vel ex malitia vel ex imperitia potest male judicare.
24. Judex, qui sententiam tulit, etiam exequitur, licet delegatus sit.
25. Etiam in Appellatorio, si prior sententia fuit reformata.
26. Quando sit facienda executio.
27. Quibus in rebus locum non habeat.
28. Quid factu opus, si res, vel persona, in quam decreta est executio, sit extra territorium. Ubi de Brachio seculari.
29. Qualis modus & ordo sit observandus in executione.
30. Quibus competat beneficium competentie.
31. Quando victus sit condemnandus in expensas.
32. Quæ sit poena Judicis male judicantis.

Aulitis Probationibus, quas proposuit Actor, & Exceptionibus, quas opposuit Reus, Partes litigantes debent concludere in causa, ut vocant, Judex autem ferre sententiam: quæ, si intra debitum tempus neutra Pars appellaverit, transit in rem judicatam: tum demum fit executio sententiæ, de quibus per 4. distinctos §§. agemus. Atque hoc pacto lis tandem finitur, nisi à sententia appelletur, per quam impeditur, vel suspenditur executio. Sed de Appellatione tractabit Titulus subsequens.

§. I.

De conclusionem in causa.

Sciendum, Conclusionem in causa, Beschluß in der Sache, esse actum Judicalem, quo litigantes renuntiant ulterioribus tum Probationibus tum Exceptionibus, causamque controversam à Judice decidi postulant per sententiam, cui se submitunt. Adeoque conclusio hæc, quantum spectat ad Partes, est terminatio litis. Fieri potest tacite & ipso facto, vel expresse, nimirum scripto, aut verbis in hunc sensum: will hiemit zum Urtheil geschlossen und die Sache zu Rechtlicher Entscheidung geſetzt haben. Fieri deberet absolute sine ulla reservatione aut conditione addita, quamvis prohibitam non sit conditione & eventualiter concludere, nimirum sub hac conditione, si & altera Pars concluderit, aut cum reservatione, nisi emerſerit aliquid novi: Im Fall nichts weiters vom Gegentheil vorgenommen wird; aut: So fern nichts neues sich angeben wird. Iste modus respectu primi concludentis videtur suadendus. Nihil autem refert, utra Pars prius concludat, modò concludat utraque, & Reo, si petit, detur copia proferendi ultimam Scripturam; quia pati debuit, ut Actor contra se proferret primam. Quod si una, vel utraque Pars nollet concludere, vel conclusionem nimis differret, Judex deberet terminum & certum tempus præfigere, non quidem necessarîo unius vel alterius mensis, uti volebat Jus Antiquum, sed pro arbitrio suo & æquitate, ut declarat Praxis. Quo termino elapſo cenetur in causa conclusum perinde, ac si verbis vel scripto fuisset expresse conclusum. Auth. jubemus C. de Judic.

Ccc 3

Dico

- 3 Dico 1. Probabile est, conclusionem in causa in Processu Ordinario ita esse necessariam, ut ea omisa vitiatur totus Processus de Jure Canonico. Menoch. de Arbitr. Judic. l. 1. q. 35. n. 8. & alij ex c. 11. de Prob. c. 9. de fid. Instr. & Clem. 2. de V. S. contra Abb. Marant. Gail. &c. quitamen l. 1. observ. 107. n. 2. fatetur, in Camera Imperiali nunquam procedi ad sententiam definitivam, nisi præcesserit conclusio generalis, aut ad interlocutoriam, nisi specialis.
- 4 Dico 2. Conclusio in causa, absolute facta, respectu Partium operatur hoc, ut ab illis nulla amplius probatio vel exceptio, consistens in facto, recipiatur saltem regulariter. Communis ex c. 5. de caus. possess. & c. 9. cit. Dixi 1. respectu Partium; nam Judici nunquam concluditur in causa, utpote qui usque ad prolationem sententiæ universa rimari debet. c. 10. eod. & hinc si post conclusionem oriatur ipsi dubium circa factum, semper interrogare Partes potest, aut nova testimonia, instrumenta &c. si ita videbitur, admittere. 2. consistens in facto; nam allegationes Juris (item consilia Doctorum, v. g. alicujus Juridicæ Facultatis) etiam post conclusionem fas est ipsis producere, ut cum Bald. in Auth. cit. docent alij, quia Jus Commune, cum semper pateat, nunquam allegari prohibetur. 3. saltem regulariter; si quidem producere adhuc licet in causa appellationis, & in secunda instantia, quod prius fuit omisum. per l. 4. C. de tempor. Appell. In causis Matrimonialibus, quando agitur de vinculo Matrimonij infringendo. per c. 7. & c. 11. b. 1. In causis criminalibus, in quibus agitur de poena mortis vel mutilationis, respectu Rei. per l. 27. ff. de pen. cum Reus non sit dominus vitæ & membrorum suorum. Denique 4. quoties aliquid emergit de novo, vel prius non erat cognitum; modò allegans juret, id de novo emerisse, vel sibi primum innotuisse. Et hinc ista conditio novæ emergentiæ semper videtur esse imbibita in omni conclusione.

§. II.

De Sententia.

- SCIENDUM 1. sententiam hic non sumi pro opinione vel placito alicujus, sed pro legitimo Judicis pronuntiato, quo definit & declarat, quid sentiat super causa controversa. Hæc sententia Judicialis ab Arn. Rath in disput. Jurid. de sent. th. 2. sic definitur: est pronuntiatio Judicis continens decisionem causæ controversæ, quod fit vel absolvendo, vel condemnando. Germanicè dicitur Bescheid/Urtheil. Ferre autem sententiam, vertheilen.
- 6 Sc. 2. Sententiam dividi 1. in Definitivam & Interlocutoriam. Definitiva, quæ propriè venit per appellationem sententiæ, est, quæ principalem controversiam in Judicium deductam determinat, reumque vel absolvit vel condemnat, atque sic primam instantiam terminat. Germanicè vocatur Endß Bescheid/End-Urtheil. Interlocutoria, quæ fertur super quæstione incidente vel emergente, & quidem summarie, ac interim pendente negotio principali, adeoque inter initium & fi-

nem causæ principalis. v. g. petis à Titio 100. ex mutuo, & datum mutuum probas per duos testes, Titius verò excipit contra personas testium: jam si Judex pronuntiet, testes esse habiles, est interlocutio seu sententia interlocutoria: si verò adjudicet tibi illos 100. est definitio causæ principalis, seu sententia definitiva, quia de illis 100. erat principalis controversia. Inter utramque ex his duabus sententiis datur quædam media, participans de qualibet aliquid, vocaturque Mixta, vel Interlocutoria habens vim Definitivæ, & est illa, quæ quidem directe respicit quæstionem incidentem vel emergentem, indirecè tamen attingit causam principalem, etque facit præjudicium, ita ut alia definitiva ab eodem Judice & in eadem instantia non amplius danda vel expectanda sit: talis est, quæ Partes absolvuntur ab observatione Judicij: quæ pronuntiatur, appellari non potest: appellationem esse desertam; quia per talem sententiam finitur instantia: item illa, quæ defertur Reo juramentum: quæ pronuntiatur, Judicem non esse competentem: quæ admittitur exceptio peremptoria Judicij: quæ jubetur à Parte aliquid dari aut fieri. Maranta p. 6. Speculi Aurei tit. de sent. à n. 42. & alij passim. Diffinitiva subdividitur in materia Criminali & pœnali in condemnatoriam, quæ Reus condemnatur ad pœnam, ad quam anteceditur ab ipso Jure non est condemnatus, licet Jus præcipiat talem puniri, vel etiam certam pœnam statuat: & in Declaratoriam, quæ non primò condemnatur à Judice, sed condemnatus jam est ab ipso Jure, à Judice autem solum declaratur, quod Reus commiserit crimen, cui poena lata sententiæ, seu ipso facto incurra, statuitur à Jure. In causa Civili sententiæ Condemnatorie opponitur Absolutoria, quæ Reus absolvitur à petitione Actoris.

Porro inter sententiam Diffinitivam & Interlocutoriam notabiles sunt differentie. 1. Respectu rei controversæ; nam diffinitiva continet condemnationem vel absolutionem in negotio & quæstione principali, quam diffinit: interlocutoria autem solum determinat quæstiones incidentes & emergentes, quæ oriuntur inter principium & finem controversiæ principaliter in Judicium deductæ. 2. Respectu Ordinis Judiciarii; nam sententia definitiva ferenda est observato substantiali Ordine Judiciario (nisi causa tractetur Summarie) item accidentario, scilicet in scriptis & de scripto: à Judice pro tribunali sedente: præsentibus, vel saltem citatis Partibus: quæ non necessario observantur in Interlocutoria; quamvis postmodum redigi in scripturam & referri ad Acta debeat, ut probari possit, item Partes citari, si causa est magis momenti. Maranta à n. 3. usque ad 23. Pirh. h. t. n. 1. &c. 3. Respectu effectuum; nam definitiva, à qua non appellatur, terminat totam causam: revocant à Judice Ordinario, qui eam valide tulit, regulariter nequit: condemnato ob crimen læso irrogat infamiam: ab ea regulariter appellari potest. Contraria omnia sunt in interlocutoria, nisi quod aliqui cum Cujacio negent, etiam